

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

O NOUĂ ORDINE MORALĂ INTERNAȚIONALĂ*

Este evident că asistăm astăzi în lume la o deteriorare a conștiinței morale, a ordinii morale, tot așa cum este grav deteriorată și ordinea economică internațională. Capetele cele mai lucide propun, pe bună dreptate, necesitatea instaurării unei noi ordini economice, singura în stare să asigure o bază trainică pentru o pace adevărată. Fără dreptate socială, orice pace va fi sub permanentă amenințare. Nimeni nu mai acceptă să trăiască în condiții de inegalitate, de discriminare, de subdezvoltare. Conștiința dreptului tuturor oamenilor la aceleași condiții de viață, în numele principiului egalității tuturor ființelor omenesti și a tuturor popoarelor, a devenit astăzi un bun comun și ea se cere satisfăcută.

Această conștiință operează însă cu deosebire la cei oprimați, la cei constrinși să trăiască în condiții de inechitate. Ceilalți, marile puteri și reprezentanții lor, sînt adesea deficienți în această privință. Prea des se calcă de către unii principii dreptului internațional; nu se respectă tratatele; nu se respectă viața.

Viața a devenit o monedă de schimb: cu ea se plătesc victorii politice, teritoriale, economice și de orice fel. Socoteala se face: cite vieți omenesti se vor secera? Ce arme ne trebuie pentru aceasta? Și cu cit mor mai mulți, cu atît victoria e mai sigură și mai mare. Iar viețile depind de mulțimea și eficacitatea armelor.

Confruntarea e între viață și arme, între spirit și materia condiționată să ucidă. Între ceva fragil, gingaș, dar viu și de neînlocuit, și ceva brutal, rece, lesne

de înlocuit, fără suflet, fără minte și fără sentimente. În această competiție, evident inegală, viața e cea care cedează. Armele înving. De aceea s-a pornit o cursă nebunească a înarmărilor, care nu poate fi și nu este decît o cursă împotriva vieții.

Dar armele nu ucid singure. Ele trebuie minuite, comandate, trimise, programate. Și acest lucru e făcut tot de oameni. De unii care își ascund viețile lor proprii în spatele oțelurilor ucigătoare și periculoase pentru viețile altora.

Există prin urmare o carență, o deteriorare a conștiinței unora, care lucrează deliberat împotriva vieții. Unii ca aceștia nu respectă nici munca. Ei pun oamenii să muncească fără rost, pentru că numai acea muncă este cu rost, care e creatoare, folositoare. Munca pentru distrugere, munca împotriva vieții, e muncă irosită în zadar, împotriva bunului simț și a rațiunii. Cum să fie curată conștiința care folosește munca pentru distrugere, în timp ce ar putea crea bunuri materiale, hrană și bunuri spirituale, instrumente ale cultivării sufletului și ale bucuriei vieții?

Pentru multe conștiințe nu mai există criterii ferme de orientare. Ele sînt sofisticate, distorsionate, machiavelizate, falsificate în așa fel încît să se potrivească setei lor de putere și de stăpînire asupra altor oameni și popoare. De aceea forța tinde să ia locul dreptului, violența locul rațiunii, războaiele locul păcii.

În această situație, și pe baza convingerilor noastre celor mai profunde — ale creștinilor și ale tuturor religiilor, — trebuie să

cerem reinstaurarea în lume și a unei noi ordine morale internaționale. Aceasta trebuie să asigure respectarea legilor internaționale, respectarea tratatelor, respectul față de viață, față de muncă, față de pace, față de dreptul fiecărui individ și al fiecărui popor de a trăi liber și independent, stăpîn pe soarta lui, suveran și nestingherit de nici o intervenție din afară, de amenințări și limitări împotriva dreptului și a rațiunii.

O nouă ordine morală internațională ar trebui să ducă la acordul general ca războiul de orice fel să fie scos în afara legii. A negocia asupra felurilor de războaie, permise și nepermise, ar însemna a negocia cîți oameni să fie uciși. Ori, un singur om ucis e o crimă egală cu cel mai mare război, fiindcă fiecare viață este unică și irecuperabilă. Se vorbește azi de necesitatea înghețării fabricării de arme nucleare: foarte bine, dar aceasta să fie doar primul pas spre dezarmarea totală și generală. Cu armele existente încă se poate ucide toată omenirea, așa că înghețarea lor n-ar însemna mare lucru. Și apoi, de ce nu și înghețarea producerii de arme convenționale? Realitatea arată că acestea încă au o mare capacitate de a ucide, deloc neglijabilă.

O nouă ordine morală internațională ar trebui să declare drept muncă adevărată, morală, numai munca productivă, aceea care se depune în scopul creșterii vieții și bineștirii a omului.

Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALA
Mitropolitul Ardealului

(Continuare în pag. a 2-a)

* Intervenție verbală la Masa Rotundă: „Consecințele economice și morale ale înghețării producerii de arme nucleare”, Moscova 7—9 martie 1983 (după înregistrare). Au participat delegați din peste 20 de țări din toate continentele, reprezentanți ai religiilor și experți în probleme economice și sociale.

„LIMBA NOASTRĂ”

Se cunoaște, îndeobște, însemnătatea capitală a limbii naționale, respectiv, a limbii române. Ea face parte din ființa etnică a poporului. S-a născut odată cu el și l-a însoțit indivizibil de-a lungul istoriei, fiind principalul lui mijloc de exprimare a gândirii și simțirii sale, precum și al comunicării și legăturilor dintre oameni. De aici, atenția și grija ce se acordă cunoașterii și vorbirii corecte a limbii române.

Biserica Ortodoxă Română, ca o mamă care a crescut și a oblatuit poporul de la nașterea lui în leagăn creștin, a binecuvîntat și limba română, însușind-o și sfințind-o ca limbă a ei. Ea a participat, etnogenetic, la nașterea și creșterea limbii române, îmbogățindu-i fondul de cuvinte în continuă prăminire. Prin oamenii ei de seamă, „ctitori de limbă și cultură românească”, precum mitropolitul tipograf Macarie, diaconul Coresi, mitropolitii Simion Ștefan al Transilvaniei, Varlaam și Dosoftei al Moldovei, Antim Ivireanul al Ungrovlahiei, Andrei Șaguna ș.a., a statornicit limba română în cărți tipărite, prin ele a pus bazele limbii române literare și a luptat pentru introducerea ei în Sf. Liturghie și în cult, iar prin destinația cărților bisericești și circulația lor la românii din tot cuprinsul pămîntului românesc, a întărit unitatea de neam și credința a poporului.

Au prețuit, deopotrivă, limba română și cărturarii țării, îndeosebi scriitorii, fiindu-le menire și obligație patriotică. Unul din ei

(Ienăchiță Văcărescu, ctitor al bisericii Sf. Spiridon Nou din București), a trecut ca datorie testamentară pentru urmași „creșterea limbii românești”, împreună cu „a patriei cinstire”. Așa au și făcut scriitorii (poetii și prozatorii), în frunte cu genialul Mihai Eminescu. Ei și-au dat tributul literar de talent și prețuire „graiului neamului”, cum a numit limba română, pe bună dreptate, poetul George Coșbuc (fiul preotului Sebastian din Hordoul Năsăudului).

O poezie excepțională, cu valoare literară-patriotică de unicat, a închinat limbii române și preotul poet Alexie-Alecu Mateevici-Mateescu. Am scris prenumele și numele poetului în acest fel, dublu, deoarece astfel i-a plăcut să se numească, a semnat în acest fel articole și poezii și a dorit să-și legalizeze onomastica în acest fel: *Alecu Mateescu*, după cum a declarat, în vara anului 1917, în Iași. Sfîrșindu-se prematur, în august 1917, nu și-a putut împlini dorința și juridic. Totuși s-ar cuveni ca istoricii să aibă în vedere faptul și să-i scrie numele și prenumele după semnătura preferată: *Alecu Mateescu*, așa cum s-a procedat cu Eminovici — Eminescu. Mai cu seamă că a început să apară în publicistică *Alecu Mateevici*, ceea ce este rezolvarea problemei numai pe jumătate.

Poetul a scris superba poezie *Limba noastră* într-o împrejurare cînd, într-o parte a țării, se discuta aprig introducerea limbii ro-

mâne în învățămînt (în locul unei limbi străine populului). S-au găsit și îndrîjiți oponenți. Ei motivau opoziția lor cu argumente că limba română este neînsemnată, săracă în cuvinte, arhaică, care ar necesita să fie înnoțită și înnoțită cu vocabule din alte limbi (neologisme)...

Poetul le-a răspuns mai întîi într-o poezie intitulată *Unora...* Le-a spus: „Noi nu ne înțelegem: voi vreți a noastră limbă / S-o înnoțiți, suprimîndu-i temeliele vechi... / Noi nu ne înțelegem: acolo unde bate / Izvorul veșniciei, frumoase nemuriri, / Vă pare că-s pustii bordeie lepădate / Și căutați să aduceți de-ai voștri trandafiri. / Noi nu ne înțelegem: de sine limba crește, / Nevoie nu mai are de ajutor străin. / Destulă înflorire păstrat-a limba noastră / Din sînul maicii sale cel vechi și sănătos / Și nu-i mai trebuie leacuri și nici boia albastră / Să zugrăvească cerul cel sfînt și luminos”. A încheiat: „Noi nu ne înțelegem: dar de-ați simți ca mine / Ce patimi limba trage dintr-un străin puhoi, / Atuncea n-ați urni-o din temelii bătrîne, / Atuncea, mi se pare, ne-am înțelegem noi”.

A scris poezia în zilele de 13—14 iulie 1917, la Mărășești, unde poetul se afla în calitate de confesor la o unitate militară.

Dar nu s-a mulțumit cu această filipică polemică. Nu era ceea ce simțea el că este limba română, importanța ei istorică-națională primordială, pe care a ținut s-o arate. Tot pe front (la Mărășești)

Pr. Gh. Cunescu

(Continuare în pag. a 2-a)

Pîine pentru suflet

Părinții Bisericii

despre însemnătatea spirituală a postului

Nu este ușor să vorbești și să convingi pe omul modern despre însemnătatea postului. Chiar unii credincioși nu cunosc binefacerile lui. Unii îl consideră ca pe ceva necorespunzător în vremea noastră, alții se „întristează” cînd aud despre post, iar alții se laudă cu el și disprețuiesc pe cei ce nu-l țin. Sînt credincioși care respectă mai degrabă „regimul” prescris de medic, decît îndrumarea de veacuri a Bisericii despre înfrînare.

De unde vine această mare diversitate de păreri și atitudini cu privire la post?

În mare măsură din necunoașterea însemnătății spirituale a postului. Mulți credincioși reduc postul numai la o opreliște de la anumite mîncări, numai la îndeplinirea anumitor forme, fără să pătrundă sensul adînc, spiritual al postului.

După cum copiii vîd la nuță numai învelișul amar și coajă tare, fără să cunoască miezul hrînit al ei, tot astfel unii creștini vîd în post numai învelișul, numai forma, care li se pare necorespunzătoare cu vremea noastră, fără să înțeleagă roadele binefăcătoare ale lui, caracterul lui de jertfă și dăruire pentru dobîndirea unor bunuri mai înalte. Iată pentru ce am socotit că este de folos sufletesc să prezentăm cîteva cuvinte ale Părinților Bisericii despre rostul și însemnătatea spirituală a postului.

„A ne înfrîna în mod voluntar de cele ce ni se oferă din abundență, dovedește o mare putere de discernămint și mai multă cunoștință. Nu ne putem despărți voluntar de lucrurile agreabile ale acestei vieți, dacă nu gustăm dulceața lui Dumnezeu într-o simțire totală de plenitudine” (Diadoh al Foticeii. Capitele gnostice 44).

Deci postul ne dă posibilitatea să ajungem la cunoașterea adevărurilor veșnice, la cunoașterea lui Dumnezeu, care dă sufletului o hrană netrecătoare.

Nu trebuie să privim lumea ca pe o pradă, ci să o concepem ca pe un dar al lui Dumnezeu și o scară spre El. Menirea noastră nu este să devorăm bunătățile pămîntului ci să le transformăm. Un cuvînt înțelept al po-

porului nostru spune: „Nu trăim ca să mîncăm ci mîncăm ca să trăim”.

Postul împiedică iubirea de sine de a deveni centrul vieții. El permite omului de a avea „foamea și setea de Dumnezeu”.

Atanasie al Alexandriei scrie despre post următoarele cuvinte: Să păstrăm postul, căci el împreună cu rugăciunea și cu milostenia este marele păzitor al vieții. El scapă pe om de moartea sufletească. Adam a mîncat în rai, fără a mărturisi aceasta și a fost scos afară din rai, iar noi prin post și credință putem intra în paradisi” (Despre feciorie 6).

Postul pregătește corpul, îl prepară pentru înviere, operă a harului care îl mîntuiește.

„Dumnezeu nu ne-a dat corpul, scrie Tertulian, ca să fie pedică prin greutatea lui...” (Despre post 17).

„Postul este hrana sufletului, alimentul lui” (Ambrozie de Milan: Asupra lui Ilie și postul, 2, 2).

Cu privire la post, Sfîntul Ioan Gură de Aur ne îndeamnă astfel: „Nu numai gura și stomacul vostru să postească, ci și ochiul și urechile și picioarele și minile voastre și toate mădulele trupului vostru. Mîinile voastre să postească, rămînînd curate de răpire și lăcomie, picioarele nealergînd la privesciturile urite și în calea păcătoșilor, ochii neprivind cu ispitire la frumuseți străine... Gura trebuie să postească de sudalme și de alte vorbiri rușinoase”.

„Noi avem zile de post, mărturisește Origen, în fiecare săptămînă miercuri și vineri... Creștinul este liber să postească în orice timp, nu din superstiție, ci prin hotărîre voluntară... Cum vom studia Sfintele Scripturi, cum ne vom dedica cunoașterii și înțelepciunii dacă nu ne vom înfrîna buzele și stomacul? Însă este și un alt rost al postului pe care l-au laudat Părinții în scrierile lor: „Fericiciți ce se postesc ca să hrănească pe cei săraci” (Omiliile asupra Leviticului 10, 2).

Părintele VASILE

(Continuare în pag. a 2-a)

Dumnezeu — creatorul lumii nevăzute

Îngerii buni și răi

Dumnezeu „a chemat din neîntîmă la ființă tot ce există, afară de Sine”. Să observăm însă că în întîiul verset din Sf. Scriptură ni se spune: „La început a făcut Dumnezeu cerul și pămîntul” (Facerea 1, 1). Adică a făcut lumea în timp, într-o anumită ordine; mai întîi a făcut cerul, ceea ce înseamnă că a făcut lumea nevăzută, i-a făcut pe îngerii. A făcut apoi lumea văzută, adică pămîntul și tot ce este în univers. Cu un cuvînt, lumea văzută este tot ce se poate cunoaște cu simțirile omenesti, iar cea nevăzută sînt îngerii buni și răi, cum citim în Sf. Scriptură: „că în Acesta au fost făcute toate, cele din ceruri și cele de pe pămînt, cele văzute și cele nevăzute, fie tronuri, fie domnii, fie căpetenii, fie stăpîniri. Toate s-au făcut prin El și pentru El” (Coloseni 1, 16). *Îngerii sînt ființe netrupești, slujitoare lui Dumnezeu. Și pe ei*

i-a făcut Dumnezeu din nimic. A fost de ajuns să voinască, pentru a-i aduce la lumină. La început, cînd i-a făcut Dumnezeu, toți îngerii erau buni și înzestrați cu puterea de a spori tot mai mult în virtute, să se bucure de fericire deplină și veșnică. O parte din ei s-au folosit bine de puterea și libertatea ce le-a dat-o Dumnezeu; Părintele Ceresc le-a întărit acest dar de a nu mai putea greși niciodată. Aceștia sînt îngerii cei buni. Unii dintre ei însă, în frunte cu Lucifer, trufindu-se, s-au ridicat împotriva lui Dumnezeu, și Dumnezeu i-a aruncat în întunericul cel mai adînc, cum zice Sfînta Scriptură: „Și pe îngerii care nu și-au păzit vrednicia, ci au părăsit locul lor, i-a pus la păstrare în

Pr. prof. D. Călugăr

(Continuare în pag. a 3-a)

În întîmpinarea celei de a VI-a Adunări generale a Consiliului Ecumenic al Bisericilor

În vara acestui an (ultima parte a lunii iulie și prima parte a lunii august) va avea loc la Vancouver — Canada cea de a VI-a Adunare generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor, care se va desfășura sub genericul: „Iisus Hristos — viața lumii”. Pînă la această dată au avut loc mai multe întruniri pregătitoare la diferite nivele. Bisericile afiliate Consiliului Ecumenic au acordat ele însele importanța cuvenită acestui însemnat eveniment. În țara noastră, pregătirea pentru Vancouver s-a efectuat în două etape și anume în cadrul a două conferințe teologice interconfesionale: între 9—10 noiembrie 1982, la cea de a 40-a Conferință Teologică interconfesională, care s-a ținut la Institutul Teologic Protestant Unic din Cluj-Napoca și între 7—8 aprilie 1983, la cea de a 41-a Conferință teologică interconfesională, de la Institutul Teologic Universitar din București.

La Cluj-Napoca au fost prezentate și dezbătute următoarele teme:

1. „Iisus Hristos — viața lumii” — referent asist. dr. Aurel Jivi de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

2. „Lumea — locul de viață al omului” — referent prof. dr. Hans Klein de la Institutul Teologic Protestant, ramura Sibiu.

3. „Ocotirea vieții — datorie față de Dumnezeu și față de oameni” — referent asist. dr. Cezar Vasiliu de la Institutul Teologic Universitar din București.

La București, temele expuse au fost formulate după cum urmează:

1. „Unitatea creștină în eforturile de apărare a vieții și păcii în lume” — referent pr. asist. dr. Viorel Ioniță de la Institutul Teologic Universitar din București.

2. „Responsabilitatea și participarea Bisericilor la crearea unui climat de încredere și colaborare între oameni și popoare” — referent lector dr. Gerez Zsolt de la Institutul Teologic Protestant Unic din Cluj-Napoca.

3. „Bisericile în sprijinul eforturilor popoarelor pentru realizarea dreptății sociale și pentru o nouă calitate a vieții” — referent pr. asist. dr. Vasile Mihoc de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Ambele conferințe au beneficiat de o largă participare: conducători ai unor Biserici și eparhii, episcopii și arhieriei vicari, profesori de la cele patru institute teologice (București, Sibiu, Cluj-Napoca și Alba Iulia), directorii seminariilor teologice, consilierii, redactorii ai presei bisericești, doctoranzi și alți invitați. La conferința de la București a luat parte și o delegație din partea Consiliului Ecumenic al Bisericilor alcătuită din: Rev. Samuel Amirtam — Directorul Programului de Educație teologică din C.E.B., dr. Reinhold Treidler — Secretar pentru pregătirea Adunării generale de la Vancouver — Canada și pr. prof. Ion Bria secretar la C.E.B. — Geneva.

Din referatele prezentate ca și din dezbaterile care au avut loc a rezultat cu pregnanță importanța ce trebuie acordată în continuare îmbinării armonioase a celor două dimensiuni ale slujirii creștine în vremea noastră: dimensiunea verticală și dimensiunea orizontală.

Dată fiind situația deosebit de gravă creată în relațiile internaționale, ca urmare a slăbirii încrederii între state, a accentuării decalajelor pe plan economic, a accelerării fără precedent a cursei înarmărilor, creștinii, angajați în căutarea celor mai bune căi care să le permită apropierea de idealul refacerii unității lor bisericești, nu pot ignora nici realitățile acute ale lumii contemporane. Pericolele care amenință însăși existența planetei impun atitudinii ferme, neobosite pentru stoparea și anihilarea lor, acum pînă nu este prea târziu.

Devotate misiunii lor de a sluji interesele majore ale credincioșilor pe care îi păstoresc, Bisericile din țara noastră vor duce la Vancouver mesajul de pace al poporului român și vor sprijini cu toată hotărîrea deciziile ce urmează a fi adoptate acolo, în folosul cauzei păcii, al instaurării unor noi relații, bazate pe dreptate și egalitate, între oameni și popoare, convins fiind că numai într-un astfel de cadru pot nădăjdui să vadă concretizate într-o zi eforturile lor de refacere a unității creștine.

Pr. prof. D. Abrudan

Părinții Bisericii despre...

(Continuare din pag. 1)

„Rugăciunea celui ce postește, spune Evagrie Ponticul, este ca vulturul în plin zbor. Acela a omului beat, sătul devine grea și o ține la pămînt” (Cele opt duhuri rele ale răului).

Postul are un caracter global. El trebuie să cuprindă toate simțurile omului, dar mai ales să dovedească o putere sufletească. „Dacă vrăjmașul vă sugerează o înfrînare excesivă care riscă să slăbească trupul vostru și să-l facă neputincios, nefolositor, trebuie să moderați postul” (Atanasie al Alexandriei: Despre feciorie 8).

„Dacă dai corpului multe bunătați, sufletul devine slab și lenes, de asemenea printr-o abstenență excesivă se naște tristețe și dezgust în ceea ce privește contemplația sufletului. Deci trebuie îndrumată hrana trupului în așa fel ca să ajute sănătății și să fie în mod rațional administrată. În nici un chip atletul

nu poate avea un corp debil” (Diadoh al Foticeii. Capitolele gnostice 15).

Trebuie să ne ferim a da postului o înfățișare fariseică. De aici chemarea constantă la respectul aproapelui, la lupta împotriva defăimării și participarea la opera de ajutorare.

Postul nu are valoare, spune Atanasie al Alexandriei, dacă nu luăm seama asupra buzelor ca ele să nu rostească cuvinte de răutate, de minciună, de minie asupra aproapelui, de la oricine ar veni ele. (Despre feciorie 7).

Vom încheia aceste citate, luate din cartea lui Olivier Clement: Sources, 1982, cu un text din Maxim de Turin (Cuvintări despre post. Omilia 44, 8):

„La ce bun să țiținești postul patruzeci de zile, dacă nu cunoașteți și nu respectați sensul lui? Ce vă folosește dacă nu mergeți la un prieten, care vă cheamă dacă sînteți în același timp în proces cu altul? La ce bun de a

nu mînca pîinea pe care o aveți, dacă vreți să o răpiți pe a celui sărac? Postul creștinului trebuie să susțină pacea nu războiul. Să imită postul lui Hristos prin practica virtuților, ca să vină asupra noastră harul prin post”.

Am prezentat aceste câteva cuvinte ale Părinților Bisericii despre post pentru ca să înțelegem sensul lui duhovnicesc pentru ca să nu-l disprețuim, să nu ne ferim și nici să ne lăudăm cu el.

Spre el trebuie să mergem de bună voie cu conștiința că el este mica noastră jertfă pe care o aducem lui Dumnezeu, ca răspuns la jertfa Sa mare pentru mîntuirea noastră. Postul este darul nostru adus la masa plină de daruri a lui Hristos pentru noi. Este un act eroic de înfrînare a egoismului, de învingere asupra noastră înșine. Drept aceea să umblăm în vremea lui „cuvincios, ca la lumina zilei, nu în ospețe și în beții, nu în desfrînări și în fapte de rușine, nu în certări și în pismă. Ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos și grija de trup să nu o faceți spre pofte” (Romani XIII, 13—14).

„Limba noastră”

(Continuare din pag. 1)

viabilitatea ei, continuu, eternă — ca poporul și țara.

Poetul a recitat poezia, în ziua de 18 iulie 1917, la inaugurarea unor cursuri de limbă română, cu un efect emoțional extraordinar, pînă la lacrimi. Au tipărit-o și au răspândit-o mai multe publicații. Critica literară a întîmpinat-o cu elogii maxime. Profesorul universitar Ovid Densusianu a declarat-o, de la bun început, „cea mai frumoasă poezie ce a fost închinată limbii noastre; o poezie care de acum înainte nu va trebui să lipsească din antologii”. Iar, ulterior, istoricul literar G. Călinescu, cu competența de specialist, a precizat că Al. Mateevici (Mateescu) a dat o nouă serie de definiții limbii române în imagini de mare poezie — superioare celor ale lui Sion (a probat cu cinci strofe din poezie). Ar fi fost un mare poet dacă trăia. Numai Eminescu a mai știut să scoată atita mireasmă din ritmurile populare (*Istoria literaturii române*). Ca Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Antonie Plămădeală să aprecieze, cu pricepere de scriitor, că *Limba noastră* „e cîntec,

poezie și rugăciune în același timp. Un imn mai pur, prin funcționează cuvintelor legate în stil popular și cult în același timp, într-o înlănțuire de comparații care de care mai surprinzătoare și mai adevărate, n-a reușit încă nimeni pînă astăzi. Trebuie citită totdeauna în picioare” (*Clerici ortodocși cititori de limbă și cultură românească*, p. 36).

Pentru frumusețea și valoarea ei patriotică, *Limba noastră* s-a bucurat de preferința mai multor compozitori muzicali — ca cele mai bune poezii ale lui Eminescu, Alecsandri, Coșbuc, Goga... Cea mai reușită și mai mult cîntată este melodia, fericit inspirată și ea, a compozitorului preot Alexandru Cristea. Încît *Limba noastră* se cîntă, totdeauna, în picioare, cu capul descoperit și cu înălțare sufletească, ca un imn național.

Preotul poet Alexie-Alecu Mateevici-Mateescu a numit limba română „comoară” și „piatră rară”. Poezia sa *Limba noastră* a ajuns, într-adevăr, să fie mîrgăritor al poeziei și al cîntecului românesc — ca acel mîrgăritor de mare preț din pilda evanghelică. La 95 de ani de la nașterea poetului (17 martie 1888), *Limba noastră* îi este cunună de glorie și nemurire.

O nouă ordine morală...

(Continuare din pag. 1)

Omul trebuie să-și recapete controlul asupra conștiinței sale morale. Altfel, declanșarea unui dezastru nu va putea fi oprită. Economisții, oamenii de știință, sociologii, ecologii reușesc astăzi să arate cu succes consecințele catastrofale ale înarmărilor de orice fel. Religiiile ar trebui să-și concentreze atenția asupra domeniului responsabilităților morale, să ceară instaurarea în lume a unei noi ordine morale internaționale. Religiiile ar trebui să arate că n-au pierdut controlul asupra conștiințelor. Să insiste, să denunțe, să demaște nu numai consecințele economice, ci și pe cele morale, ale cursei înarmărilor. Să cheme omenirea la pace în numele iubirii și al vieții, care vin de la Dumnezeu. Consecințele înghețării de arme, ale reducerii lor și în final ale dezarmării totale, nu vor putea fi altele, decît restaurarea oamenilor în demnitatea originară de fii ai lui Dumnezeu și în calitatea fundamentală de frați, cum sînt de fapt, și cum trebuie să redevină toți locuitorii pămîntului. Numai așa se va restabili și încrederea între oameni, popoare și state fără de care nu se va putea ajunge la o pace reală și trainică.

— Profesorul american Max Stackhouse a spus la o *Masă Rotundă* asupra problemei înghețării producerii armelor nucleare că, totuși, trebuie să avem în vedere nu numai apărarea vieții, pur și simplu, ci și a calității vieții; nu apărarea păcii, pur și simplu, ci a păcii bazate pe dreptate, pentru că o pace fără dreptate e presiune, o pace fără justiție e tiranie, iar o pace fără adevăr, e propagandă. La urma urmei noi credem în viața veșnică chiar, dacă o pierdem pe aceasta. Există prin urmare și ceva mai important decît viața, așa că să nu simplificăm.

Autorul acestor rînduri i-a dat următoarea replică:

— Problema se poate pune și așa, dar nu în condițiile în care se află omenirea astăzi. Alternativa, în vremea noastră, nu este între viață și calitatea vieții, și nimeni n-ar putea justifica violența sub pretextul că apără calitatea vieții. Alternativa e limpede pentru oricine: Viață ori moarte, existență ori inexistență. Dacă mori nu mai e posibilă nici o calitate. Cum a spus cineva: „Cenușa capitalismului nu se va deosebi de a socialismului”. Va fi prea târziu pentru orice calitate! Pe cînd, dacă trăiești, poți spera că se vor găsi căi spre calitate, altele decît războiul, de pildă rațiunea, dialogul. Ideologiile să se confrunte prin dialog și rațiune, și nu prin arme și forță.

Trebuie restaurate deci dialogul și rațiunea în funcțiile lor esențiale, și atunci violența nu-și va mai afla nici un rost. De aceea eu nu sînt de acord cu declarația fostului ministru de externe american Haig, că „există lucruri mai importante decît pacea”. E o declarație de om care crede că el însuși va avea parte de pace, cînd ceilalți vor muri. Dar noi avem un proverb: „Socoteala de acasă nu se potrivește cu cea din țîrg”. Cei care opun valori care nu trebuie opuse, ar trebui să știe că, după un război, nu vor mai fi nici ideologii care să se bucure de vreun triumf! Alternativa e clară: ori pace, ori moarte!

Aș vrea să spun câteva cuvinte și despre alternativa: viață și viață veșnică, și despre afirmația că există și ceva mai important decît viața. Într-adevăr: există și ceva mai important decît viața. Faptul nu este probat de martiri și de eroi. Aceștia își dau viața: pentru credința lor, pentru Patrie. De altfel Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a spus că: „dragoste mai mare decît a-și da cineva viața pentru aproapele său,

nu există”. El însuși și-a dat-o pentru noi. Aș vrea însă să se remarce un amănunt de mare importanță în alternativa în care se situează și pe care au ales-o martirii și eroii: ei își dau viața, viața lor, în schimbul celeilalte, sau în schimbul unei mari idei spirituale, căci și patria cerească pentru credincioși, și patria pămîntească, sînt idei și valori spirituale. Ei dau viața, nu iau viața! Intenția lor e să apere o valoare morală, spirituală, nu să omoare.

Același delegat american a mai spus la aceeași Masă Rotundă:

— O chemare la dezarmare totală și completă n-ar fi posibilă. Fiecare popor are nevoie de asigurarea propriei securități și acest lucru nu se poate decît printr-un echilibru de forțe. Trebuie să recunoaștem dreptul la securitate și, implicit, dreptul la echilibrul forțelor dintre dușmanii potențiali. Dezarmarea completă este o utopie, nu este sub nici o formă realistă. Mai realist ar fi să facem pași mici, nu propuneri imposibile de realizat.

Și iată din nou replica pe i-a fost dată:

— Într-adevăr, trebuie să fim realiști, să nu cerem imposibilul. Eu îmi aduc totuși aminte că la a III-a Adunare Generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor de la Uppsala, cineva a lansat sloganul: „Fiți realiști: cereți imposibilul.” Poate că sloganul venea din definiția dată de pastorul Boegner ecumenismului: „*esperer l'impossible*”. Așa e și cu noi astăzi. Să fim realiști: să cerem imposibilul, adică dezarmarea totală, fiindcă numai aceasta ne poate salva. Altfel, viața va fi imposibilă. Ce alegem, dintre aceste două imposibilități? Trebuie să fim deci utopici — întrebunțez termenul D-lui Stackhouse — în aceeași măsură în care războiul e absurd.

Să facem pași mici! Să facem. De acord. Numai să nu fie atît de mici, încît să ajungem prea tîrziu acolo unde trebuie să ajungem sau, mai exact, să ajungem cu acești pași mici doar la înțîlmirea cu marea moarte și nu la înțîlmirea cu viața!

Să fim realiști! Să fim. Nevoia de securitate e o realitate. Se spune: ea poate fi asigurată numai printr-un echilibru de forțe. Să admitem că e așa. Dar și acest echilibru se poate realiza în două feluri, cum a arătat mereu Președintele Țării noastre, Domnul NICOLAE CEAUȘESCU: La nivelul de sus, prin cursa înarmărilor, și la nivelul de jos, prin înghețarea producerii de arme și prin dezarmare. Cererea noastră să fie: echilibru la nivelul de jos, prin dezarmare egală și controlată. Nu e mai rațională? Și nu e mai morală?

Participanții la Masa Rotundă menționată au admis că tezele expuse de delegatul Bisericii Ortodoxe Române sînt într-un totul acceptabile. Fiind foarte activ, același delegat american a mai exprimat însă unele îndoieli și cu privire la consecințele economice ale înghețării producerii de arme nucleare. E drept că acum se cheltuiesc mulți bani cu producerea acestor arme, dar se vor cheltui și mai mulți bani după aceea, cu producția de arme convenționale și cu investițiile ce se vor antrena pentru perfecționarea lor. I-a fost ușor delegatului român să-i răspundă că acest lucru nu va fi posibil, dacă se va ajunge la dezarmarea totală, care presupune și dezarmarea de armele convenționale. Și chiar dacă înghețarea producerii de arme ar crea unele probleme, ele ar fi oricum mai mici și mai puțin periculoase decît cele antrenate de cursa înarmării, o cursă din toate punctele de vedere inumană și imorală.

O nouă ordine morală internațională este imperativul categoric al timpului nostru.

a scris a doua poezie, completare, capodopera *Limba noastră* — Eroica beethoveniană a poeziei românești —, în care a arătat ce este limba română (nu altă limbă), bogăția ei, însemnătatea ei deosebită, funcțiile și semnificațiile ei multiple: istorice, patriotice, sociale, culturale, religioase... , prin definiții fericit inspirate, neegalate, precum:

„Limba noastră-i o comoară... un șirag de piatră rară... foc ce arde... graiul plîinii... frunza verde... zbuciumul din cordii veșnici... vechi izvoade, povestiri din alte vremuri... îi aleasă să ridice slavă-n ceruri (și) să ne spuie în hram (biserică) și-acasă veșnicile adevăruri... limbă sfințită, limba vechilor cazanii... numai cîntec... graiul țării”.

A îndemnat: „Inviați-vă dar graiul... stringeți piatra lutoasă, ce din soare se aprinde... nu veți plînge-atunci amaric, că vi-i limba prea săracă...”

A încheiat încrezător: „Răsări-va o comoară / Din adîncuri înfundată, / Un șirag de piatră rară / Pe moșie revărsată”.

Intr-adevăr, limba română este înfățișată în rosturile ei multilaterale, eminența, perenitatea și

350 de ani de la nașterea lui Miron Costin

Sigur de sine și cu mare dragoste față de trecutul românesc răsuna acum aproape trei veacuri aceste cuvinte ale înțeleptului cronicar moldovean: „a scrie începutul țărilor acestora și neamului moldovenesc și muntelesc și ciți sint și în țările ungurești cu acest nume români și pînă astăzi, de unde sint și de ce semințe, se sparie gîndul. Dar a lăsa iarăși nescris, cu mare ocară înfundat neamul acesta de o seamă de scriitori, ieste inimii durere. Biruit-au gîndul totuși să mă apuc de această trudă... Că toți lăcutorii țării noastre de un neam sint și odată au fost descalecați”.

Era exprimat aici același crez despre unitatea pămîntului și a poporului românesc așa cum îl afirmă în acel minuat veac al XVII-lea, la scurtă vreme după împlinirea de către Mihai Viteazul a unității naționale, un mitropolit ca Varlaam al Moldovei sau învățați ca cronicarii și istoricii: stolnicul Constantin Cantacuzino și apoi Dimitrie Cantemir: româno-moldo-vlahii din cele trei principate românești. Dacă Varlaam spusese în 1645 despre românii transilvăneni că sint „de un neam cu noi și într-o credință”, iar dacă stolnicul ținea să afirme despre aceiași români ardeleni că „mai neași români sint”, nu trebuie să se uite că Miron Costin afirmase cel puțin cu 20 de ani mai înainte că „grăni ardelenilor are mai mult în sine însemnare românească și latinească”.

El era mîndru de existența popoului lui Traian de la Turnu Severin „pe care l-au văzut ochii noștri”, de „valul lui Traian” și de multe alte urme vechi.

Convins de acest adevăr el afirma că Românii din cele trei Principate nu afirmă niciodată că știu limba moldovenească ori muntească ci spuneau că „știu românește”, iar despre românii din Maramureș sublinia că „au cea mai frumoasă limbă românească”.

Dar vrednicia lui Miron Costin nu este legată numai de convingerea romanității și permanenței poporului nostru. El a fost în același timp și un om de mare cultură europeană ca unul care cunoștea bine limba latină, polonă și rusă. În scrierile sale el încadrează trecutul și rosturile politice și culturale ale poporului său în rîndul celorlalte popoare ale lumii.

Se știe că în viața lui învățatul cronicar moldovean a urcat toate demnitățile vieții publice (sluger, pîrcălab, comis, vornic, iar din 1675, mare logofăt, cea mai înaltă dregătorie).

Dar în același timp el a fost și un capabil oștean, participînd la lupte, atît în Transilvania cît și în Muntenia și în Oltenia. Neîntrecută i-a fost apoi, activitatea diplomatică, mergînd, de repetate ori ca sol în Polonia, în Țara Românească și la Constantinopol. Din păcate, încrezîndu-se prea mult în puterea politică a Poloniei care iniția organizarea unei ligi anti-otomane (în care scop el purta chiar corespondență secretă cu regele polon — Ioan III Sobieski, în cinstea căruia compune chiar o scriere în versuri — „Poema polonă”) — în 1691, capul cronicarului cade sub secură a călăului, la ordinul voievodului C-tin Cantemir.

Nu-i mirare că însăși scrierea sa principală „Letopisețul Țării Moldovei”, a fost scrisă în vremuri de mari frămîntări: „...soșiră asupra noastră cumplite aceste vremi de acum, de nu stăm de scrisori, ce de griji și de suspinuri. Iară noi trăim cumplite vremi și cumpănă mare pămîntului nostru și nouă... Căci nu sint vremile sub cirna omului, ci bietul om sub vremi”. Atît de „cumplite” îi părea cronicarului acele vremi încît la un moment dat se întreabă: „este oare încă vreo nădejde sau vom pieri acum cu totul?” Cronicarul se referea desigur la primejdiile crescînde — pe de o parte — aduse de exploatarea otomană, acest „sac fără fund”, care exploata nemilos popoarele și care făcuse pe atunci țările românești, teatru permanent de lupte, iar pe de altă parte la luptele nesățioase dintre partidele politice ale boierilor, care țineau unii cu turcii, alții cu polonii, alții cu ungurii și nemții și aceasta desigur numai în măsura în care aceștia le făgăduiau asigurarea privilegiilor și cîștigurilor. De popor prea puțin le păsa cu toate că în „Letopisețul” său însuși cronicarul este nevoit să recunoască o serie întreagă de răcoale țărănești între 1595—1661.

Și aici trebuie să spunem că nici învățatul cronicar moldovean, nu se deosebea de ceilalți boieri.

Dar lucrarea multilaterală a lui Miron Costin se distinge totuși prin multe alte calități nepieritoare.

Afară de cele amintite trebuie spus că ceea ce a scris el se dovedește a fi cu adevărat o artă a sa cum au spus unii cercetători literari (G. Călinescu). Astfel întîlnim la el întorsături de fraze cu iz popular („lupul pârul schimbă, iară nu hirea”; „nu sint în toate zile Paștile, cum zice moldoveanul”, etc.). Altele au rezonanță patriotică; („dulce este domnia de Moldova”). Portretele unor domni sint bine conturate. Așa Ștefan Tomșa este

„mare vîrsător de sînge, gros la hire și prostatec”. Gheorghe Ștefan este „om deplin, cap întreg, hire adîncă, încît poți zice că nasc și în Moldova oameni”. Matei Basarab este „om fericit peste toate domniile, nemîndru, blind, harnic în războaie, așa neînfrint și nespăimat cît poți să-l asemeni cu marii oșteni ai lumii”.

„Vremile lui Vasile Lupu, au fost cu liniște și pace, dar zburdăciunea lui întrecea măsura atunci cînd lua fetele unor boieri la țietorie”...

Cunoscută este scena copleșitoare a năvălirii lăcustelor la care a fost martor într-unul din exilurile sale din Polonia: „numai ce văzum despre amiazăzi un nour, cum se ridică deoparte de cer. Ne-am gîndit că vine o furtună cu ploaie, deodată ne-am timpinat cu nourul cel de lăcuste... Unde cădea un stol ca albinele de gros zăcea. Unde mînea rămînea pămîntul negru: nice frunze, nice pai, nici iarbă, sămăntură”...

Iar despre foamea din vremea domniei lui Ștefăniță Lupu (1659—1661) cronicarul vorbea expresiv: „țara într-atîta foamea era că mînceau oamenii papură uscată în loc de piine, măcîndu-o uscată. Și de pe acea foamea poreclea și pe Ștefăniță-Vodă de-i zicea: «Papură-Vodă». Că vremele și voia lui Dumnezeu nu sint în voia domnilor”.

Se știe că „Letopisețul” lui Miron Costin s-a păstrat în vreo 50 de copii manuscrise.

În sec. al XVIII-lea a fost tradus și în grecește și în franțuzește, iar între alți scriitori, Mihail Sadoveanu s-a inspirat din opera acestui mare învățat, atunci cînd a compus romanele: „Neamul Șoimăreștilor” și „Nunta Domniței Ruxandra”.

Dulceața graiului moldovenesc și temeinicia informațiilor scriitorului n-au putut fi uitate de conștiința urmașilor scriitorului, care nu i-au uitat nici căldura și seriozitatea cu care a combătut „basna” lui Simion Dascăl despre pretinsa origine a românilor din elemente romane dubioase. „Nici ieste șagă a scrie ocară veșnică unui neam, că scrisoarea ieste un lucru veșnic.”

Eu voi da seama de ale mele cite scriu”.

Conștiința acestui popor nu poate uita „lipsa de știința începutului acestii țări”. De aceea, cum repeta cronicarul „nu ieste altă zăbavă mai plăcută decît cetitul cărților”.

Se cade, drept aceea și azi după 350 ani de la nașterea lui să-i cinstim cît mai deplin „gîndul și cuvîntul”.

Pr. prof. T. Bodogae

„Binecuvîntează suflete al meu”...

Cu acest îndemn începe textul Antifonului întîi al Liturghiei. Dacă mi-aș zice, la subjonctiv: „să binecuvîntez pe Domnul”, aș simți numai ceva ca o propunere. Este adevărat că partea întîia a Heruvicului se termină la subjonctiv: „toată grija cea lumească acum să o lepădăm”, dar aici, la persoana întîia plural. În Heruvicul îndemnul are forța comunității bisericești. Forța aceasta este numai omenească, ci și divină; ea depășește nespuse de mult pe aceea a unui îndemn omenească de unul singur.

În forma lor originală, imperativă, cuvintele „binecuvîntează, suflete al meu, pe Domnul”, le simt ca un îndemn-poruncă, venit din afară, nu numai de la mine, ci și de la altul. De fapt chiar așa este. Pentru că psalmistul David, autorul Psalmului 102, preluat în Antifonul întîi, a fost inspirat de Duhul Sfînt. Pentru cei deschiși sufletește la cele sfînte, puterea inspirației dumnezeiești rămîne nedespărțită de conținutul inspirat, se reactualizează. Cine cîntă sau ascultă cu credință și dragoste cuvintele Psalmului 102, simte nu numai că își propune (el), ci și că o putere superioară, cea a Duhului Sfînt, îl îndeamnă să binecuvînteze pe Dumnezeu, adică să-l aducă laudă curată. De aci forma bizară a unui autodialog: mă adresez sufletului, dar sufletul sint chiar eu, iar cea care mă îndeamnă să mă adresez este puterea Duhului Sfînt. De aci și o părută dedublare a eului, ca și cum aș fi doi: unul, cel care îndemn, și altul, cel pe care îl îndemn; de fapt unul și același: eu însumi, însă ajutat de puterea Duhului Sfînt.

Apoi Antifonul continuă: „și toate cele dinlăuntru meu (binecuvîntați) numele cel sfînt al Lui”. De sine înțeles că „cele dinlăuntru” face parte din suflet, aparținînd tot persoanei, care sint eu. (Prin persoana înțeleg sinteza și chintesența însușirilor sufletești,

între care predomină cele conștientale). „Cele dinlăuntru” sint mișcările sufletești cele mai însetate de absolut, de Dumnezeu, și mai direcționate spre El. Cu acestea să binecuvîntez, să omagiez numele cel sfînt al Lui”.

Desigur nu un nume gol, ci cuprînzînd tot ceea ce am primit subiectiv — cu privire la el — din obiectivitatea descoperirilor divine. În Sfînta Scriptură aflăm multe versete care invită la omagierea numelui lui Dumnezeu, sau îl consideră în alt context, dar numai după ce, direct, sau indirect, se referă la însăși Persoana sau Persoanele divine. De exemplu: „Lăudați pe Domnul, chemați numele Lui” (Isaia 12, 4). Deci nu are teme acreditează ideii unei onomastrii propriuzise; nu poate fi vorba de o închinare numai la numele lui Dumnezeu.

Totuși care-l este numele? Năi spune El însuși: „Eu sint” („Eu sint Cel ce sint”) (Ieșire 3, 14). „Eu sint”; adică Deținătorul existenței în gradul maxim; Stăpînul absolut al ființării; pe scurt: **Domnul**.

Dumnezeu este numit și cu alte nume, derivate logic din cel de Stăpîn sau Domn. Amintindu-ne că sintem fii dependenți de Cel ce este Creatorul lumii, Mîntuitorul ne învață să numim pe Dumnezeu „Tată”. („Tatăl nostru”). Aci cuvîntul „Tată” numește Persoana întîia din Sfînta Treime.

Una din formulele concentrate prin care putem binecuvînta pe Dumnezeu este și aceasta: „Binecuvîntat ești, Doamne” (Este binecuvîntat mai ales de ingeri și de sfîinți Săi). Cu această formulă se încheie textul Antifonului întîi. Îl redăm integral: „Binecuvîntează, suflete al meu, pe Domnul, și toate cele dinlăuntru meu, numele cel sfînt al Lui. Binecuvîntat ești, Doamne”.

Pr. conf. Gheorghe Șoima

Îndrumătorul bisericesc de la Sibiu la al 131-lea an de apariție neîntreruptă

La Centrul arhiepiscopesc și mitropolitan din Sibiu a apărut, de curînd, *Îndrumătorul bisericesc pe anul 1983*, al 131-lea an de apariție neîntreruptă.

Cătorit de pururea pomenitul mitropolit Andrei Șaguna, în anul 1852, și purtînd în decursul anilor diverse numiri, *Îndrumătorul bisericesc de la Sibiu* duce și în acest an cititorilor săi, preoți și

credincioși deopotrivă, gînduri de zădăre creștinească și patriotică, gînduri de lumîrare în dreapta noastră viațuire în lume.

Așa de pildă, după cuvîntul înainte semnat de I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, cu cărui binecuvîntare s-a tipărit această lucrare, și după un articol omagial închinat Președintelui Țării noastre, *Îndrumătorul bisericesc pe anul 1983* și-a continuat cunoscuta-i rubricatură, din care încreștam: *Învățăturii și îndrumări arhieresti*, cu materiale de deosebită valoare semnate de I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, P.S. Episcop Vasile al Oradiei, P.S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul etc.; *Patria, vatra noastră străbună*, cu articole potrivite acestei rubrici; *Pentru pacea a toată lumea*; *Aniversări-comemorări*, în care sint încreștate între altele împlinirea a 175 ani de la nașterea mitropolitului Andrei Șaguna, 300 ani de la adormirea în Domnul a mitropolitului Sava Brancovici al Transilvaniei ș.a.; *Din valorile Patrimoniului cultural național*; *Experiențe pastorale* etc. precum și un bogat capitol de învățătură de credință și morală, în care, în 15 articole, sint prezentate virtuțile creștinești mai de seamă și căile de realizare a lor, precum și păcatele mai dăunătoare vieții noastre personale și obștești și căile de înlăturare a lor.

Ca și în anii trecuți, *Îndrumătorul bisericesc pe anul 1983* este îmbogățit cu o seamă de ziditoare versuri originale sau aparținînd unor poeți clasici și contemporani, ca și de vorbe înțelepte, întîmplări cu tilc etc.

Dumnezeu — creatorul lumii nevăzute

(Continuare din pag. 1)

întuneric, în lanțuri veșnice spre judecata zilei celei mari” (Iuda 1, 6). *Aceștia s-au iăcut ingeri răi, demoni. Și odată cu căderea acestora s-a ivit iadul*, care este starea lor de nefericire și locul lor de sălășluire. Ingerii cei buni au rămas în fericita apropiere de Dumnezeu și-l slujesc, fiind înțăriți prin harul dumnezeiesc, ca să fie pururea slujitori ai lui Dumnezeu, organe ale Providenței dumnezeiești, vestitori și ajutători ai oamenilor.

Cuvîntul „inger”... înseamnă sol, crainic, vestitor. Aceasta — ne spune că ingerii fac cunoscut credincioșilor voia lui Dumnezeu”. Din voia și porunca Părintelui Ceresc ingerii iau, uneori, înfățișare asemenea nouă și ne aduc vesti mîntuitoare. Deși sint *ființe netrupești*, dacă „în Sf. Scriptură se vorbește despre arătări de ingeri sub forme văzute, ori dacă li se atribuie ochi, mîini, picioare, aripi, grai etc., aceasta înseamnă numai că pot îmbrăca forme trupești spre a se arăta nouă”. Cîtim astfel că Dumnezeu, după alungarea protopărinților Adam și Eva din rai, „a pus heruvimi — ingeri — și sabie de flacără vîlvitoare, să păzească drumul către pomul vieții” (Facerea 3, 24). De asemenea, cînd

patriarhul Avraam voia să aducă jertfă lui Dumnezeu pe unicul său fiu, pe Isaac, „Ingerul Domnului a strigat către el din cer și a zis: — Să nu-ți ridici mîna asupra copilului, nici să-i faci vreun rău, căci acum cunosć că te temi de Dumnezeu și pentru Mine n-ai cruțat nici singurul tău fiu” (Facerea 22, 11—12).

Că ingerii intervin în viața oamenilor credincioși mai aflăm, tot din Sf. Scriptură, că proorocul Daniel a fost aruncat de vrăjmașii săi în groapa leilor, ca să fie pierdut. Dar „Dumnezeu a trimis pe ingerul Său și a astupat gura leilor, și nu i-au făcut lui nici un rău” (Daniel 6, 23). Dar și preotului Zaharia „i s-a arătat Ingerul Domnului” și i-a grăit astfel: „Eu sint Ingerul Gavriil, cel care stă înaintea lui Dumnezeu. Și sint trimis să grăiesc către tine și să-ți binevestesc... că femeia ta îți va naște un fiu și-i vei pune numele Ioan” (Luca 1, 19, 13).

Același inger i s-a arătat Fecioarei Maria și i-a zis: „Nu te teme Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei lua în pîntece și vei naște fiu și vei chema numele lui Iisus. Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt se va chema” (Luca 1, 30—32). Și la nașterea lui Iisus, „un inger al Domnului a stat lîngă păstorii”

din marginea Betleemului... și le-a zis: „Nu vă temeți. Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul: că vi s-a născut azi Mîntuitor, care este Hristos Domnul” (Luca 2, 9—12). Iar la Învierea Sa din morți, tot un inger, „coborînd din cer”, le-a întîmpinat pe femeile mironosițe, grăindu-le: „Nu vă temeți, că știu că pe Iisus cel răstîgnit îl căutați. Nu este aici, căci S-a sculat precum a zis. Veniți să vedeți locul unde fusese pus Domnul... S-a sculat din morți... Și plecînd în grabă de la mormînt, cu frică și cu bucurie mare au alergat să vestească ucenicilor Lui” (Matei 28, 5—8).

Mîntuitorul Iisus Hristos a fost ispitit de satana. Dar El a înfrînt ispita celui rău și „atunci L-a lăsat diavolul și iată Ingerii, venind la El, îi slujeau” (Matei 4, 11).

Așa lucrează Ingerii cei buni, făcînd „credincioșilor cunoscută voia lui Dumnezeu și, ferindu-i de rău, îi îndeamnă la bine și se alătură rugăciunii lor. În acest înțeles fiecare își are „ingerul său păzitor”. De aceea — ne zice Mîntuitorul Hristos — căutați să nu defăimați pe unul dintre acești mai mici, că zic vouă că Ingerii lor în ceruri văd pururea fața Tatălui Meu care este în ceruri” (Matei 18, 10).

Firește, dacă Ingerii ne păzesc în toate zilele vieții noastre tre-

buie să-i cinstim sau să-i venerăm.

Dar și ingerii răi lucrează. Ei, „demonii, spiritele necurate ne ispitesc și însuflă gînduri rele. Însă ei nu pot sili la păcat ci doar ispitii, așa că puterea lor este mărginită. De ispita lor oricine poate scăpa prin post și rugăciune” (Marcu 9, 29; Luca 2, 37).

Trebuie să știm că lucrarea cea mai de seamă a ingerilor buni este aceea de a-L lăuda pururea pe Dumnezeu, prin cîntări de mărirea, pentru strălucirea, milostivirea și bunătatea Lui fără de margini.

Numărul Ingerilor nu ne este cunoscut. Sf. Biserică ne învață doar că e plin cerul de mulțimea lor și că sint nouă cete ingeresti, avînd fiecare ceată căpetenia ei. Cunoaștem și numele unora din ingeri, ca Mihail și Gavriil. Iar în icoane sint arătați, mai adesea, asemenea unor prunci nevinovați. Și Biserica a rînduit o sărbătoare întru cinstirea ingerilor, la 8 noiembrie din fiecare an. Ea ti cinstește prin cîntări și rugăciuni. Dar și noi, fiecare în parte, se cade să adresăm rugăciuni către ingerul păzitor.

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII SEMNALĂM... SEMNALĂM... SEMNALĂM...

SIBIU

● Din încredințarea I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, P.S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul a săvârșit vineri, 25 martie 1983 — Bunavestire — Sfânta Liturghie arhierască la biserica din Brașov-Cetate, slujitori fiind P.C. preoți N. Coman și N. Stoican.

Însoțit de la Sibiu de P.C. cons. Gh. Papuc și c. diacon I. Muntean, seara P.S. Sa a asistat la vecernia săvârșită în biserica din Brașov-Barițiu, slujitor P.C. prot. Z. Moșoiu, unde a rostit un scurt cuvânt de învățătură.

● Duminică, 27 martie 1983, P.S. Episcop-vicar Lucian Făgărășanul a săvârșit Sf. Liturghie arhierască în biserica din Purcăreni, prot. Brașov, biserica împodobită cu o minunată haină picturală executată de pictorul Gh. Dobrescu din Brașov, înmormintat la umbra acestei biserici.

ALBA IULIA

● În ziua de 6 februarie a.c. P.S. Episcop Emilian a săvârșit Sf. Liturghie arhierască la Mănăstirea Rîmeț, prilej cu care a fost hirotonit întru diacon onorific, pe seama Catedralei episcopale, pe licențiatul în teologie Ioan Pintilie și întru preot pe diaconul Mircea Petru Mureșan, pentru parohia Vătava, prot. Reghin. La sfârșitul Sf. Liturghii, P.S. Sa a rostit un cuvânt de învățătură.

● În ziua de 11 februarie a.c., P.S. Episcop Emilian a săvârșit Sf. Liturghie arhierască în Catedrala Episcopală și a hirotonit întru diacon pe candidatul la preoție Ioan Rusu și întru preot pe diaconul Laurențiu Hălmașiu pentru parohia Seușa, prot. Luduș.

● Între 21—25 februarie 1983 la Centrul Eparhial din Alba Iulia, sub direcția îndrumare a P.S. Episcop Emilian și cu colaborarea P.C. Pr. Profesori de la Institutul Teologic din Sibiu s-a ținut a doua serie de cursuri misionare, la care au fost prezenți preoți din cele opt protopopiate din cuprinsul Eparhiei. Este cunoscută menirea acestor cursuri: împrăștierea cunoștințelor teologice și impulsionearea activității pastoral-misionare a preoților.

ORADEA

● Duminică 20 martie 1983, P.S. Episcop Vasile a săvârșit Sf. Liturghie în biserica din cartierul Oradea-Seleus, (preoți slujitori Gheorghe Henț și Nicolae Iuhoș), iar vecernia în biserica „Sf. Treime”, din Oradea (paroh Aurel Pușcas).

● Duminică, 13 martie 1983, chiriarhul a oficiat slujba de binecuvîntare a bisericilor din parohia Ineu de Cris, prot. Oradea, în urma lucrărilor de renovare din ultimii 3 ani. Biserica a fost înzestrată cu un foarte frumos iconostas nou, care de asemenea a fost binecuvîntat tot acum.

● La praznicul Bunevestiri, P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în biserica „Bunavestire” din Oradea (preoți slujitori Nicolae Mara și Ioan Gudea).

● La Duminica Ortodoxiei, la 27 martie 1983, chiriarhul a săvârșit Sf. Liturghie în Catedrala-cu-Lună din Oradea, rostind ca și în cadrul celorlalte slujbe un amplu și edificator cuvânt de învățătură.

După amiază a oficiat vecernia în parohia Nojorid (paroh Titus Scurt). Chiriarhul, în cuvântul său, luînd act cu bucurie de hotărîrea credincioșilor de a-și împodobi biserica cu pictură tradițională, le-a arătat că tocmai această Duminică a Ortodoxiei este destinată amintirii zilei în care s-a restabilit definitiv cultul icoanelor în viața bisericească, drept care roagă pe bunul Dumnezeu să le ajute ca să ducă la bun sfârșit lucrarea.

● În ziua de 31 martie 1983, a avut loc la Centrul Eparhial, sub președinția P.S. Episcop Vasile, o consfătuire cu preoții din Oradea. S-a făcut o analiză a activității pastoral-misionare a preoților din Oradea și s-au dat îndrumări pentru intensificarea acesteia la toate parohiile, încît preoții din municipiu să fie exemplul de activitate pentru preoții din Eparhie.

Datorită faptului că orașul s-a mărit, s-a procedat la o nouă arondare a parohiilor din oraș.

TRECUȚI LA CELE VEȘNICE

Prot. stavr. AUREL RADU

În seara zilei de 4 martie 1983 a trecut la cele veșnice vrednicul de pomenire prot. stavr. Aurel Radu, din Sibiu.

Adormitul în Domnul s-a născut în com. Ruja, satul Fetea, la 18 iunie 1905 din familie de țărani cu 8 copii, el fiind cel mai mic.

După terminarea școlii primare în Agnita și a liceului la Brașov și Dumbrăveni, între 1926—1930 urmează Institutul Teologic din București, luîndu-și licența în Teologie cu tema: „Statutul organic al Mitropolitului Andrei Șaguna”.

În anul 1932 este ales, cum era atunci, preot în com. Hăghig, jud. Covasna, unde stă pînă în 1935, cînd este transferat la parohia Telii, jud. Brașov. Între 1942—1954 este preot și protopop în Avrig, jud. Sibiu.

În 1954, mitropolitul de vrednică pomenire Nicolae Bălan îl aduce preot la Catedrala din Sibiu, numindu-l totodată și protopop al Sibiului, funcție în care rămîne pînă în 1957. Va sluji în continuare ca preot la parohia Sibiu-Cibin (biserica dintre brazi), pînă la pensionare, în 1976. Peste tot pe unde s-a aflat a călcat cu pași de preot.

Pe lângă activitatea lui de preot, păstor, propovăduitor și cînd a

trebuit, și a trebuit mereu, de administrator, părintele Aurel Radu a fost și un osîrduitor om al cărții. A lăsat în urma lui o frumoasă bibliotecă. Dar nu s-a mulțumit numai să citească ci a și scris mereu pentru preoți, devenind astfel un apreciat colaborator al „Telegrafului Român” și al revistelor centrale bisericești, articolele și studiile publicate purtînd pecetea omului de cultură, a omului documentat, a omului bine intenționat.

Slujba de prohodire a celui care a fost vrednicul de pomenire protopopul Aurel Radu, a avut loc în ziua de luni 7 martie a.c. în biserica parohiei Sibiu-Cibin. Odihnească-se cu dreptii!

Pr. M. Sămărghian

Monahul VISARION VASILE LEANCU

În ziua de 21 martie 1983 a încetat din viață monahul Visarion Vasile Leancu, în vîrstă de 90 de ani, de la Mănăstirea Brîncoveanu — Simbăta de Sus.

Adormitul în Domnul a fost prohodit după rînduiala călugărească și înmormintat în cimitirul mănăstirii, în ziua de miercuri 23 martie 1983.

CONFERINȚA DEDICATĂ PĂCII

În aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu a avut loc, în data de 24 II a.c., conferința intitulată: „Dreptul la pace ca drept individual și colectiv al oamenilor și popoarelor”, susținută de către dr. Ion Voicu, consilier la Ministerul de Externe.

Au participat profesorii și studenții Institutului, de față fiind Întîistătorul eparhiei, care a avut inițiativa organizării acestei conferințe.

Conferențiarul a arătat că pacea constituie astăzi o preocupare de prim ordin a întregii planete. Ea trebuie înțeleasă ca un drept al tuturor oamenilor și popoarelor la viață, libertate, demnitate, dezvoltare și independență. A fost evidențiat rolul deosebit al României în promovarea idealului păcii.

„SĂ NE ADUCEM AMINTE DE GALA GALACTION”

Acesta a fost titlul unui articol publicat de I.P.S. Mitropolit Antonie, în „Telegraful Român” cu prilejul aniversării centenarului nașterii scriitorului. Dar n-a fost numai un titlu ci și semnul unei susținute preocupări de a-l readuce mereu în atenție pe cel ce a împletit atît de armonios în propria persoană cele două sacre misiuni: de preot și de scriitor.

Astfel trebuie înțeleasă și inițiativa recentă a I.P.S. Sale de a organiza la Institutul Teologic Universitar Sibiu o conferință dedicată lui Gala Galaction. Conferința a fost ținută de istoricul și criticul literar dr. Theodor Virgolic, redactor șef la Editura Minerva, în data de 28 III 1983.

Aspectele inedite din viața și activitatea scriitorului, pe care le-a înfățișat conferențiarul, au făcut ca expunerea să fie urmărită cu mult interes de către întreaga asistență.

D. A.

CONSILIU EPARHIAL ȘI CONSĂTUIRE DE LUCRU

Miercuri, 30 martie 1983, la Centrul arhiepiscopesc și mitropolitan din Sibiu a avut loc, sub conducerea I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, ședința Consiliului eparhial, precum și o consfătuire de lucru cu P.C. protopopi din Arhiepiscopie și cadrele de conducere de la Centrul eparhial și Institutul Teologic Universitar Sibiu.

Cu acest prilej au fost trecute în revistă activitatea pastoral-misionară și gospodărească din Arhiepiscopie la toate nivelurile, activitatea editorială, probleme disciplinare etc.

Arătînd că orice dezbinare este un act împotriva vieții, împotriva voinței Mîntuitorului nostru Iisus Hristos, I.P.S. Mitropolit Antonie a subliniat, în cadrul consfătuirii, importanța unității noastre de credință, a înmulțirii dragostei între oameni, a necesității de a fi fiecare dintre noi elemente pozitive, creatoare la lucrurile noastre de muncă, făcînd din nou apel la o lucrare preoțească cît mai ziditoare, conformă acestei înalte chemări, de mesageri ai păcii, a zidirii mai binelui în lume.

ERATĂ

— La T.R. nr. 13—14/1983 din 1 aprilie — la art. Români de pe Mureș... alin 2, rînd 7, col. 1, din pag. 1, se va citi Felnac în loc de Feleac; Beliu-Craiva în loc de Beliu Craiova (la pag. 2, col. 1).

— La pag. 2 (titlu) Prelipcean (și în cuprinsul art.) în loc de Prelipceanu.

— La art. Liturghia Darurilor mai înainte Sfințite, la rîndul de sus, col. 3, pag. 3, se va citi IS, în loc de II-a; la col. a 4-a... urmează... versetele 3 în loc de 2.

● „ÎNTRU PALIA DE LA ORĂȘTIE ȘI BIBLIA DE LA BUCUREȘTI” este titlul unui studiu semnat de Anton Goția în revista „Cercetări de lingvistică” (anul XXVII, 1, 1982, p. 79—87). Autorul demonstrează existența unor fragmente de traduceri originale din *Vechiul Testament*, efectuate între cele două traduceri menționate în titlu și bine cunoscute. Fragmentele în cauză, superioare ca limbă, sînt încorporate într-o carte de cuvîntări funebre, intitulată: *Sicriul de aur* (Sebeș-Alba, 1983). Crește tezaurele de moșteniri și, odată cu aceasta, crește și admirația noastră pentru înaintașii care au pus cărămida peste cărămidă, pentru înălțarea marelui edificiu care se cheamă *cultură românească*.

● Editura Dacia din Cluj-Napoca publică sub semnătura lui Crișan I. Mircioiu (1983, 242 p.) o carte dedicată vieții și operei lui *Albert Schweitzer* (titlul cărții), pastor, medic, filozof, scriitor, muzicolog, muzician, misionar, teolog și profesor de teologie și, alături de alții, adevărată conștiință a epocii (a murit în 1965). În 1953 a primit „Premiul Nobel pentru Pace”. Cartea umple un real gol în ajutorul celor ce vor să-și facă măcar cultura obligatorie, orientată după marile jaloane ale istoriei gîndirii omenești. Autorul sesizează toate laturile preocupărilor lui Schweitzer, insistînd asupra dimensiunilor morale și sociale. Despre Schweitzer se pot scrie multe cărți, despre fiecare din domeniile în care și-a implicat geniul și inima sa adînc iubitoare de oameni.

● Preotul Gabriel Cocora de la Buzău ne-a mai dat o carte: *Pentru libertate și unitate*, București 1983, 159 p., cuprinzînd studii, articole și documente de istorie buzoiană. Mihai Viteazul, Matei Basarab, Constantin Brîncoveanu, Alexandru Ioan Cuza și mulți alții, eroi de la 1848, 1877, 1907, ce vin în memoria acestui oraș plin de istorie, îndemnînd azi ca și atunci la unitate, independență și libertate și la împletirea iubirii de Patrie cu iubirea tradițiilor ortodoxe de ctitorire și promovare a limbii și culturii românești. Buzăul a fost, în această privință, o prezență remarcabilă în competiția cu celelalte orașe ale trecutului și prezentului nostru. În prezent, preotul Cocora e un nume ce se înscrie cu prestigiu alături de marii înaintași.

● Nr. 4 (an. VI) 1982 al revistei AMERICAN ROMANIAN REVIEW, editată la Cleveland, Ohio, U.S.A. de entuziastul Theodore Andrica, este dedicată marelui Vasile Părvan de la a cărui naștere s-au împlinit în 1982, o sută de ani. Români din America își cinstesc — spre cinstea lor — strămoșii! Alte articole tratează despre *Mihai Viteazul la Viena*, despre *Județul Mureș*, despre *Relațiile româno-americane* etc. Poezii de Aron Cotruș, Ecaterina Pitis și un articol despre *Bradul și folclorul românesc*, întregesc un conținut bogat, frumos și util.

● Vicariatul Ortodox Român din Iugoslavia a publicat sub redacția Pr. Moise Ianes, Vicar, ANUARUL BISERICESC pe anul comun 1983. Cuprinde în prima parte un scurt *Catehism*, bine întocmit, apoi *Istoria și Pilde*, *Șematismul* Vicariatului și *Calendarul* pe 1983. Dintre parohii, se prezintă parohia MARCOVAȚ. Conține și rugăciuni și psalmi. Un anuar, deși de aparență modestă, bine făcut și bogat.

● Revista *Cistercian Studies* care apare în Belgia, publică un interesant studiu intitulat „RENUNCIATION OF MATERIAL POSSESSIONS IN PACHOMIAN CENOBITISM” (Renunțarea la bunurile materiale în viața de obște Pahomiană), de Armand Veilleux, din Quebec, Canada, (în nr. 4, vol. XVII, 1982). Studiul se înscrie în efortul ecumenic de cunoaștere reciprocă a celor două spiritualități, apuseană și răsăriteană. Se știe că Sf. Pahomie este începătorul vieții de obște în răsărit, la începutul sec. IV în Egipt.

● Revista romano-catolică pentru monahi VIE CONSACRÉE (an 55, nr. 2, 15 martie 1983), din Belgia se ocupă de *Taina Pocăinței*. Autorul, iezuitul Jean-Pierre VAN SCHOOTE, cere restaurarea acestei taine și practicarea ei așa precum a fost practică în vechime, în taină, individuală, personală, cu căință și dezlegare în vederea primirii Sfintei Împărtășanii. Față de occidentalul atît romano-catolic cît și protestant care de mult practică mai ales o spovedanie formală și colectivă, această voce sună foarte... ortodox.

● Doi autori romano-catolici Sergio Ubbiali și Adriano Caprioli scriu două lungi și interesante studii despre Sfânta Euharistie, în revista *La Scuola Cattolica*, din Milano, Italia. Totuși niciunul din ei nu menționează legătura funciară dintre această Taină și Taina Pocăinței.

● Revista italiană „Nuova Umanità”, (revista bimestrială de cultură), nr. 24/25, 1983, p. 157 și urm. citează din „Telegraful Român” (din 15 VII 1982) declarațiile Mitropolitului Antonie Plămădeală al Ardealului, cu privire la dialogul dintre ortodocși și romano-catolici, așa cum a reieșit din întîlnirea Comisiei de dialog, la München, în vara lui 1982. Corect.

Numărul din oct-dec. 1982 (vol. VI, nr. 5) al revistei AMERICAN ROMANIAN REVIEW, editată de D-I Theodore Andrica la Cleveland, Ohio, U.S.A. are pe copertă pe Aurel Vlaicu (1882—1913), indicînd că îi este dedicat. În cuprins se prezintă județul Suceava, cu numele și monumentele lui, un studiu asupra elementelor turcești din limba română (de A. Rosetti), un altul despre „Cucul în folclorul românesc” (Octavian Buhociu) ș.a. Revista continuă să fie o conștiință românească în America.

● De la Arhiepiscopia noastră din Detroit ne-a sosit numărul 11—12/1982 al revistei Credința — „The Faith”. Cuprinde Pastorală de Crăciun a I.P.S. Arhiepiscop Victorin și studii teologice de Arhim. Dr. Vasile Vasilachi, Pr. Nicolae Ciurea, Păr. Nicolae Apostola ș.a. Păr. Ioan Ioniță face o lungă și frumoasă prezentare a vizitei Păr. Prof. Dumitru Stăniloae în S.U.A. în dec. 1982, cînd a vizitat Arhiepiscopia și a conferențiat într-un mare număr de orașe americane. Păr. Stăniloae a dus și peste ocean faima teologiei ortodoxe române și faima sa de mare teolog al ortodoxiei contemporane.

● Părintele Teodor Damian, parohul comunității ortodoxe române de la Lausanne, Elveția are și daruri de poet, de publicist și de cenaclist. A înființat acolo un cenacul literar căruia ca bun moldovean din Dorohoi i-a dat numele „Mihai Eminescu”. Vecini de județ! A înființat și o revistă literară intitulată „Adusu-mi-am aminte”, cu colaborări interesante, vechi și noi. Am primit numerele 1 și 2 pe 1982, al doilea mai bogat decît primul și frumos ilustrat. Titlul vrea să sugereze amintirea de Țară și de Eminescu (are fotografia pe copertă), dar nu putem scăpa de asocierea cu cîntarea din slujbele de înmormintare. S-ar supăra cineva dacă i s-ar schimba titlul într-unul mai... alb, mai vesel, mai optimist?

ANTONIE DE LA PRISLÖP

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Asist. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.